

ЗАКЉУЧЦИ

Симпозијума Српског друштва за проучавање земљишта
„Земљиште основно природно добро – угроженост и опасности“
одржаног од 19 – 21.јуна 2019.године у Наставно-научној бази Шумарског факултета на
Гочу

Различити притисци (антропогени и природни) током времена изазивају деградацију земљишта (физичку, хемијску и биолошку) и тиме смањују продуктивност земљишта за биљну производњу. Заштита добрих и поправка неповољних особина земљишта је стална обавеза, сваког појединца и читаве нације.

Основна тема Симпозијума усмерена је на изазове у домену коришћења, деградације, контаминације, девастације, као и заштите земљишта као основног природног добра, и то како са аспекта очувања и подизања плодности, тако и са аспекта очувања самог земљишта и његових незаменљивих функција за одрживост цивилизације. На Симпозијуму су презентовани радови у оквиру пет тематских целина:

1. Генеза, класификација и картографија земљишта (2 рада),
2. Хемијски и физички процеси у земљишту у контексту плодности, и исхране биљака, деградације земљишта, загађења и климатских промена (29 радова),
3. Безбедност и квалитет земљишта (9 радова),
4. Развој и примена иновативних технологија у науци о земљишту (4 рада),
5. Етички однос према земљишту и подизање свести о значају земљишта као Ресурса (3 рада).

Саопштено је 5 уводних реферата, 5 реферата по позиву, 20 усмених излагања и 17 постера (укупно 47 рецензираних научних радова). Скупу је присуствовало 78 од укупно 143 аутора и коаутора научних радова објављених у Књизи апстраката, из укупно 29 институција из Србије и Европе. Званични језици Симпозијума су били српски и енглески. На Симпозијуму Српског друштва за проучавање земљишта под називом „**Земљиште основно природно добро – угроженост и опасности**“ приказан је холистички приступ проучавања необновљивог ресурса земљишта, а на основу изнетих реферата и дискусије предлажу се следећи закључци скупа:

Земљиште има етички значај, с једне стране, по основи његове улоге за обезбеђивање добара од фундаменталног моралног значаја и, с друге стране, што мора да се посматра као интегрална компонента у системима који обухватају процесе вредновања, уместо досадашње праксе - објекта вредности.

Управљање земљиштем, укључујући и рестаурацију квалитета земљишта и побољшање његове отпорности, од суштинског значаја за решавање проблема глобалне еколошке кризе, а да би се то постигло, педолози морају да изграде мостове између бројних научних дисциплина и развију интердисциплинарне програме и научно - истраживачке пројекте у тесној сарадњи са истраживачима из природних, инжењерских и друштвено-хуманистичких наука и са креаторима политике.

Изражена је неопходност за холистичким концептом проучавања земљишног простора који би се дефинисао кроз програм евалуације земљишног простора. Због разноврсности систематских јединица земљишта потребно је допунити и повезати постојеће мреже мониторинга земљишта, на нивоу регионалне и националне размере.

У циљу очувања и подизања плодности земљишта за добијање стабилних, високих и здравствено безбедних примарних пољопривредних производа у условима сталног деловања

различитих фактора који доводе до деградације земљишта (закишељавање, заслањивање, алкализације, смањења садржаја органског угљеника у земљишту, сабијања земљишта) неопходно је проширивање научних сазнања о правацу и интензитету деловања ових процеса, као и сазнања о управљању земљиштем које би ублажило/смањило/редуковало деградацију пољопривредног земљишта. Истовремено, потребна је стална едукација пољопривредних произвођача и повезивање савремених научних достигнућа и пољопривредне праксе.

Неопходно је сакупљање постојећих података о стању земљишта у јединствену базу података

У циљу стварања безбедне и висококвалитетне хране, као и високих и стабилних приноса потребно је да се примарна биљна пољопривредна производња заснива на рејонизацији, у складу са природном и ефективном плодношћу земљишта и специфичностима појединих биљних врста.

За предстојећи мониторинг земљишта потребна је да се учесници придржавају предложених и усвојених метода за испитивање земљишта.

Климатске промене интензивирају различите облике деградације земљишта, што захтева изналажење адаптивних мера у заштити земљишта и других екосистема, посебно кроз мултидисциплинарна истраживања. У условима све израженије и интензивније деградације земљишта, различити еколошко-етички концепти одрживог коришћења, успостављени на наведеним принципима, омогућиће дефинисање еколошког интегритета земљишта, у циљу његовог коришћења подједнако за садашње и будуће генерације. Од посебног значаја за постизање одрживог управљања земљишним простором је примена и развој иновативних технологија које имплементирају свеобухватно параметре земљишног простора.

Сходно свему изнетом потребан је нови осврт на Закон о заштити земљишта као и предлози за Анексе Закона. Неопходно је уважавање научних сазнања и мишљења Српског друштва за проучавање земљишта као релевантног фактора у доношењу законске регулативе везане за земљиште. Неопходна је едукација и подизање свести о земљишту као природном ресурсу почев од најмлађег узраста, јер наш однос данас/сада према земљишту представља критичну улогу у одређивању будуће судбине нације.

У оквиру Закључака Симпозијума дати су и циљеви даљег развоја СДПЗ-а:

Дефинисање еколошких индикатора квалитета земљишта, што би омогућило:
процене опција за управљање деградираним екосистемима;
идентификовање коришћењем просторног приступа - на основу просторно приказаних вредности индикатора дефинисати угрожена подручја за одређене начине коришћења;
олакшавање интеграције различитих праваца управљања различитим екосистемима у оквиру приступа заснованог на екосистему.

Дефинисање еколошких стандарда за одређени степен притиска и одређена стања екосистема, може допринети:

- правилнијем избору начина управљања земљишним простором у правцу одржавања и унапређења функција екосистема и побољшања стања екосистема у циљу обезбеђивања ширег опсега услуга.

Гоч

21.06.2019.

Научни, Програмски и Организациони одбор Симпозијума